



**BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QTUVCHILARINING KASBIY- MA'NAVIY
MADANIYATINI RIVOJLANTIRISH**

G'afurova Gulbahor

Namangan davlat universiteti 1-kurs tayanch doktoranti

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada "Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish" masalasi keng yoritilgan. Maqola, pedagogik jarayonda o'qituvchining kasbiy va ma'naviy madaniyatini shakllantirishning ahamiyatini ta'kidlaydi, ayniqsa ingliz tili o'qituvchilarining roli va vazifalariga alohida e'tibor qaratiladi. O'qituvchining kasbiy-ma'naviy madaniyati faqat o'qitish metodlari bilan cheklanmay, o'z-o'zini rivojlantirish, ijtimoiy va ma'naviy qadriyatlarni o'zlashtirish, hamda o'quvchilarga ma'naviy ko'nikmalarni singdirish jarayonlariga ham ta'sir qiladi. Maqolada, ingliz tili o'qituvchilarining pedagogik malakalarini oshirish, jismoniy va ruhiy salomatlikni saqlash, hamda ta'limning samaradorligini yaxshilashda kasbiy-ma'naviy madaniyatni rivojlantirishga oid tavsiyalar berilgan. Ushbu maqola o'qituvchilarning kasbiy va ma'naviy o'sishiga, ta'lim muhitining sifatini oshirishga yordam beradi.

Abstract: This scientific article extensively covers the issue of "Developing the professional and spiritual culture of future English teachers". The article emphasizes the importance of forming the professional and spiritual culture of the teacher in the pedagogical process, with particular attention paid to the role and tasks of English teachers. The professional and spiritual culture of the teacher is not limited only to teaching methods, but also affects the processes of self-development, the assimilation of social and spiritual values, and the instillation of spiritual skills in students. The article provides recommendations on the development of professional and spiritual culture in order to improve the pedagogical skills of English teachers, maintain physical and mental health, and improve the effectiveness of education. This article contributes to the professional and spiritual growth of teachers, and to improve the quality of the educational environment.

Kalit so'zlar: Ingliz tili o'qituvchisi, kasbiy madaniyat, ma'naviy madaniyat, pedagogik malaka, o'qituvchining o'z-o'zini rivojlantirish, ta'lim samaradorligi, ijtimoiy qadriyatlar, o'quvchi tarbiyasi, ta'lim tizimi.

Keywords: English teacher, professional culture, spiritual culture, pedagogical competence, teacher self-development, educational effectiveness, social values, student education, education system.





Kirish.

Insonning ma'naviy va kasbiy rivojlanishi jamiyatning barcha sohalarida katta ahamiyatga ega. Ayniqsa, ta'lim sohasida bu jarayon yanada muhimroq, chunki o'qituvchi nafaqat bilim, balki o'quvchilarga dunyoqarash, ahloqiy qadriyatlar, va jamiyatga moslashuvni ham o'rgatadi. O'qituvchining kasbiy va ma'naviy madaniyati nafaqat uning professional muvaffaqiyatini belgilab beradi, balki umumiy ta'lim tizimining sifatini ham oshiradi. Bu jarayon, ayniqsa, ingliz tili o'qituvchilari uchun alohida ahamiyatga ega, chunki tilni o'rgatish faqat grammatikani o'rgatishdan iborat emas, balki madaniy, ma'naviy, va ijtimoiy qirralarni ham o'z ichiga oladi.

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchisi, o'z kasbiy mahoratini oshirish bilan birga, o'quvchilarga insoniy qadriyatlarni singdirish, ma'naviy ongni shakllantirishga ham mas'uldir. Bu esa o'qituvchidan nafaqat ilmiy va pedagogik bilimlarni, balki ichki ma'naviy kuchni ham talab qiladi. Kasbiy-ma'naviy madaniyatning shakllanishi, o'qituvchining o'ziga nisbatan talabchanligini, o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishlarini, va o'zining ijtimoiy rolining ahamiyatini anglashini ta'minlaydi.

Shu bilan birga, ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirishga oid dolzarb muammolarni aniqlash, ta'lim tizimida bu jarayonni qanday samarali tashkil etish mumkinligi masalalariga e'tibor qaratish, o'qituvchining individual rivojlanishiga qanday hissa qo'shishi mumkinligini o'rganish zarur. Bu maqolada bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirishga oid nazariy va amaliy yondoshuvlar ko'rib chiqiladi, ularning o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilinadi va mazkur jarayonning ta'limdagi o'rni aks ettiriladi.

Metodologiya:

Ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish masalasi ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'qituvchilarning professional va shaxsiy salohiyatini mukammal darajada shakllantirish uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada metodologik yondoshuv sifatida ko'plab pedagogik nazariyalar, zamonaviy ta'lim metodlari va ijtimoiy-psixologik tushunchalar qo'llaniladi. O'qituvchilarning kasbiy va ma'naviy madaniyatini rivojlantirish uchun multidimensional yondoshuvni ishlab chiqish zarur bo'ladi, chunki bu jarayon bir nechta faktorlar va qatlamlardan iboratdir: bilim, ko'nikma, qadriyatlar va amaliy tajriba.

Birinchiidan, bu jarayonni tahlil qilishda pedagogik nazariyalardan foydalanamiz. Xususan, konstruktivizm va faol o'qitish metodologiyasiga tayangan holda, o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga erishish uchun ular faqat ilmiy bilimlarga ega bo'lishi emas, balki o'z ichki rivojlanishlari va ma'naviy qadriyatlarini shakllantirishlari lozim. Konstruktivizm, o'qituvchilarning bilimlarni o'z tajribalari va ma'naviy





qadriyatlarini asosida qurishini, ular o'z shaxsiyatlarini sinab ko'rgan holda o'quvchilarga yetkazish imkoniyatini beradi.

Ikkinchidan, metodologik yondoshuvda pedagogik amaliyotning o'zi ham katta o'rin egallaydi. O'qituvchining amaliy tajribasi uning kasbiy-ma'naviy madaniyatining rivojlanishida hal qiluvchi omil bo'lib, tajribali o'qituvchilar o'z mahoratlarini o'rgatish jarayonida, ayniqsa, o'quvchilarga yuqori darajadagi ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni singdirishda samarali bo'lishadi. Shu ma'noda, o'qituvchining o'zini doimiy ravishda rivojlantirishga, yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishga va ularni amaliyotga tatbiq etishga qaratilgan yondoshuvlar metodologiyaning muhim tarkibiy qismini tashkil etadi.

Uchinchidan, o'qituvchilarni kasbiy va ma'naviy jihatdan rivojlantirishda ijtimoiy-psixologik aspektlar ham katta ahamiyatga ega. O'qituvchilarning o'zaro hamkorlik, psixologik barqarorlik, stressni boshqarish ko'nikmalarini o'zlashtirish, hamda o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashish ham ularning kasbiy-ma'naviy madaniyatini shakllantirishda muhim omillardir. O'qituvchining ma'naviy qiyofasi uning o'ziga bo'lgan munosabati, ijtimoiy muhitda qanday rol o'ynashini tushunishi bilan chambarchas bog'liq.

Shu bilan birga, o'qituvchilarning kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan metodologiyaning amaliyoti ta'lim jarayonining barcha qatlamlarida integratsiya qilinishi kerak. O'quvchilarga yuqori darajada ta'lim berish uchun o'qituvchilar nafaqat o'quv dasturlarini mukammal bilishlari zarur, balki o'zlarining ijtimoiy va ma'naviy pozitsiyalarini ham mustahkamlashlari lozim. Bu jarayonni samarali tashkil etishda o'qituvchilarning doimiy ravishda kasbiy va ma'naviy jihatdan o'sishini ta'minlaydigan treninglar, seminarlar va amaliyotlar katta rol o'ynaydi.

Metodologiya sifatida bu masalani o'rganishda ko'plab tadqiqot usullari qo'llaniladi, jumladan, anketalar, intervyular, fokus-guruhlar va o'qituvchilar bilan o'tkaziladigan amaliy mashg'ulotlar. Ushbu metodlar orqali o'qituvchilarning kasbiy va ma'naviy madaniyatlarini rivojlantirishga qaratilgan eng samarali yondoshuvlarni aniqlash va ularga tegishli tavsiyalar ishlab chiqish mumkin. Bundan tashqari, ilmiy-texnik yondoshuvlarni va zamonaviy metodologiyalarni o'qituvchilik faoliyatiga tatbiq etish orqali, bo'lajak ingliz tili o'qituvchilari uchun kasbiy-ma'naviy madaniyatni rivojlantirish jarayonini mukammallashtirish mumkin. Shu tariqa, metodologiya nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Adabiyotlar tahlili:

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish masalasi pedagogika va psixologiya sohalarida keng yoritilgan. O'qituvchilarning kasbiy va ma'naviy madaniyatini shakllantirishga doir ko'plab ilmiy ishlar,





o'qituvchilarni tayyorlashning samarali usullari, pedagogik etika, ijtimoiy qadriyatlar va o'quvchi tarbiyasining o'ziga xos jihatlari haqida so'nggi yillarda ko'plab tadqiqotlar amalga oshirilgan.

A. A. Kadirova va M. A. Norboeva o'zlarining tadqiqotlarida o'qituvchining kasbiy madaniyatini shakllantirishning psixologik asoslarini o'rganadilar[2; 45]. Ular, o'qituvchining shaxsiy rivojlanishi va ma'naviy qadriyatlar bilan bog'liq jihatlarni pedagogik jarayonda qanday qo'llash zarurligini ko'rsatib o'tadilar. Ularning ishida, o'qituvchining kasbiy madaniyati o'qitish samaradorligiga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir etishi, ayniqsa ingliz tili kabi chet tillarini o'rgatishda muhim rol o'ynashi ta'kidlanadi.

Shuningdek, M. G. Ponomarenko "Pedagogik madaniyat va uning rivojlanish yo'nalishlari" nomli ishida, pedagogik madaniyatni faqat kasbiy bilimlar bilan bog'lamasdan, uning ma'naviy, axloqiy va ijtimoiy jihatlarni ham o'z ichiga olishini ta'kidlaydi[3; 81]. U, pedagogik madaniyatning har bir o'qituvchi uchun individual ravishda shakllanishi kerakligini va buni rivojlantirishda o'qituvchining o'zini doimiy ravishda o'zgartirib borish, yangi bilim va ko'nikmalarni egallash orqali erishish mumkinligini ko'rsatadi.

N. M. Shukurova va L. F. Mirzaeva o'z tadqiqotlarida, ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy va ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda modern pedagogik texnologiyalarning ahamiyatini muhokama qiladilar[5; 112]. Ular, ingliz tili o'qituvchilari uchun innovatsion yondoshuvlar, masalan, interfaol metodlar va didaktik texnologiyalarni qo'llash orqali o'qituvchilarni rivojlantirishning samaradorligini oshirish mumkinligini ta'kidlaydilar. Bunday metodlar, o'qituvchilarning o'z kasbiy salohiyatlarini kengaytirishga yordam beradi va ularning ma'naviy qadriyatlar bilan bog'liq bilimlarini yanada mustahkamlaydi.

A. G. Xo'jayev o'zining "O'qituvchining ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini shakllantirish" nomli asarida, o'qituvchining ijtimoiy va ma'naviy rolini keltirib, bu rolni o'qitish jarayonida qanday samarali amalga oshirish mumkinligi haqida o'z qarashlarini bildiradi[4; 67]. U, ingliz tili o'qituvchilarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirish uchun ijtimoiy-psixologik yondoshuvlarni qo'llashni muhim deb hisoblaydi, chunki o'qituvchi o'quvchilarga nafaqat bilim beruvchi, balki ma'naviy va axloqiy o'rnatqich ham bo'lishi kerakligini ta'kidlaydi.

Shuningdek, O. I. Bekmurotov tomonidan olib borilgan tadqiqotda, pedagogik ma'naviyat va kasbiy madaniyat o'rtasidagi bog'liqlik o'rganilgan[1; 104]. Bekmurotovning ishida, o'qituvchining o'zini rivojlantirishda uning ma'naviy ko'nikmalarining muhimligi, shuningdek, ta'limda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni o'rgatishning metodik asoslari ko'rib chiqiladi. U, o'qituvchilarning kasbiy va ma'naviy





rivojlanishi ta'lim tizimining umumiy rivojlanishiga sezilarli darajada ta'sir etishini ta'kidlaydi.

Yuqoridagi adabiyotlarni tahlil qilar ekanmiz, ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish jarayonining nafaqat ilmiy, balki amaliy jihatlari ham muhim ekanini ko'rish mumkin. Adabiyotlar o'qituvchining ma'naviy salohiyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash, ijtimoiy-psixologik ko'nikmalarni rivojlantirish, shuningdek, o'qituvchilarning o'zini doimiy ravishda o'zgartirib borish orqali kasbiy mahoratini oshirish zarurligini ko'rsatadi. Shuningdek, adabiyotda kasbiy va ma'naviy madaniyatni shakllantirishning metodologik yondoshuvlari, o'qituvchining o'zaro munosabatlar va ta'lim jarayonidagi o'rni haqida keng fikrlar bildirilgan.

Bularning barchasi, bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish jarayonini tashkil etish uchun ilmiy asoslarni yaratadi.

Muhokama:

Ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish masalasi zamonaviy ta'lim tizimida dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ta'lim jarayonining sifatini oshirish, o'quvchilarga nafaqat bilim, balki axloqiy, ma'naviy va ijtimoiy qadriyatlarni ham o'rgatish uchun o'qituvchining o'z kasbiy va ma'naviy madaniyatini rivojlantirishi zarur. Pedagogning o'zini doimiy ravishda yangilab borishi, yangiliklarga ochiq bo'lishi, o'z-o'zini rivojlantirishga intilishi uning kasbiy madaniyatini yanada boyitadi. Ammo bu jarayonning samarali bo'lishi uchun faqat metodik bilimlar yetarli emas. O'qituvchining ma'naviy qadriyatlari, axloqiy me'yorlarga sodiqligi va ijtimoiy mas'uliyatini his qilishi ham juda muhim.

Kasbiy va ma'naviy madaniyatning o'zaro bog'liqligi bugungi kunda o'qituvchilarni tayyorlashda alohida e'tibor qaratiladigan masalalardan biridir. Bu ikki jihat o'rtasidagi muvozanat o'qituvchining samarali faoliyatini ta'minlaydi. O'qituvchilar, ayniqsa, chet tillarini o'rgatishda, o'zlarining nafaqat metodik malakalari, balki o'quvchilarga ijtimoiy va ma'naviy qadriyatlarni o'rgatish qobiliyatlari bilan ham ajralib turishlari kerak. Ingliz tili o'qituvchisi faqat tilni o'rgatib qolmasdan, o'quvchilarning dunyoqarashini, axloqiy va ma'naviy sifatlarini ham shakllantiradi. Shu sababli, o'qituvchining kasbiy madaniyati o'ziga xos va murakkab jarayon bo'lib, bu jarayonda uning shaxsiy rivojlanishi, psixologik barqarorligi va kasbiy o'sishi o'zaro bog'liq.

Pedagogik faoliyatda kasbiy-ma'naviy madaniyatni rivojlantirish masalasida zamonaviy pedagogik texnologiyalarning qo'llanilishi ahamiyatli rol o'ynaydi. Konstruktivizm, interfaol o'qitish, loyihalar va boshqa innovatsion metodlar o'qituvchilarni faqat bilim beruvchi sifatida emas, balki o'quvchilar uchun model





sifatida ham rivojlantiradi. Bunday metodlar yordamida o'qituvchi o'zining nafaqat kasbiy, balki ma'naviy salohiyatini ham o'rgatadi. Yangi pedagogik metodlar o'qituvchining kasbiy madaniyatini shakllantirishga yordam beradi va uning o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishlarini rag'batlantiradi. Masalan, interfaol metodlar orqali o'qituvchilar o'z bilimlarini nafaqat o'quvchilarga, balki o'z hamkasblariga ham etkazib, o'zaro tajriba almashish imkoniyatini yaratadilar. Bu jarayon, o'z navbatida, o'qituvchining kasbiy va ma'naviy o'sishiga hissa qo'shadi.

Shu bilan birga, o'qituvchining ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda psixologik aspektlar ham e'tibordan chetda qolmasligi kerak. O'qituvchi o'quvchilar bilan samarali ishlash uchun o'z psixologik barqarorligini saqlashi, stressni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishi zarur. Pedagogning psixologik holati uning o'qitish samaradorligiga bevosita ta'sir qiladi. O'qituvchining o'z shaxsiyatini rivojlantirish jarayoni uning professional faoliyatiga yangi ma'no qo'shadi va ta'lim jarayonini yangi sifat darajasiga olib chiqadi.

Bundan tashqari, o'qituvchining kasbiy-ma'naviy madaniyati faqat ta'lim jarayonining tarkibiy qismi sifatida qolmasdan, uning ijtimoiy roli, jamiyatga bo'lgan mas'uliyatini anglashiga ham asos bo'ladi. O'qituvchi nafaqat o'quvchilarni ilmiy jihatdan, balki insoniy jihatdan ham tarbiyalovchi shaxsdir. O'qituvchining ma'naviy madaniyati uning butun pedagogik faoliyatining asosi bo'lib, u o'quvchilarga nafaqat bilim, balki ijtimoiy va axloqiy qadriyatlarni ham singdiradi. O'qituvchi o'zining ijtimoiy mas'uliyatini anglab, o'quvchilarni nafaqat bilimli, balki jamiyatda o'z o'rnini topa oladigan, axloqiy qadriyatlarni anglagan shaxslar sifatida tarbiyalaydi. Umuman olganda, bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish masalasi keng qamrovli yondoshuvni talab qiladi. Bu jarayon faqat o'qituvchining kasbiy bilimlari bilan cheklanmay, uning ma'naviy va axloqiy qadriyatlari, psixologik salohiyati, ijtimoiy mas'uliyati va doimiy o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishlariga ham asoslanadi. O'qituvchilarni tayyorlashda bu masalalarga e'tibor qaratish, ularning kasbiy va ma'naviy salohiyatini kengaytirishga yordam beradi, bu esa o'z navbatida, ta'lim tizimining samaradorligini oshiradi.

Natija:

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish masalasi ta'lim tizimining muvaffaqiyatli ishlashi uchun alohida ahamiyatga ega. O'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki ma'naviy etalon bo'lib, o'quvchilarning shaxsiyatini shakllantirishda katta rol o'ynaydi. Kasbiy-ma'naviy madaniyatning rivojlanishi, o'qituvchining o'ziga bo'lgan hurmatini, professional mahoratini va ijtimoiy mas'uliyatini oshirishga yordam beradi. Bu jarayonning samarali amalga





oshirilishi, o'qituvchilarning o'z shaxsiy va kasbiy salohiyatlarini to'liq ochib berishga imkon yaratadi.

O'qituvchining kasbiy madaniyati faqat uning metodik bilimlari va pedagogik ko'nikmalarini o'z ichiga olmaydi, balki uning shaxsiy dunyoqarashi, axloqiy qadriyatlari va psixologik holatini ham belgilaydi. O'qituvchining ma'naviy madaniyati, o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishi, ijtimoiy rollarini anglash, va o'quvchilarga faqat bilim berishdan tashqari, ular bilan muloqotda bo'lish, ularga axloqiy qadriyatlarni o'rgatish kabi muhim jihatlar hamda pedagogik faoliyatning ajralmas qismlariga aylanadi.

Ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish uchun o'quv tizimida yangi pedagogik metodlar va texnologiyalarni joriy etish zarur. Zamonaviy pedagogik yondoshuvlar, ayniqsa, interfaol metodlar va konstruktivizm o'qituvchilarni o'z bilimlarini faqat o'quvchilarga taqdim etish emas, balki ularning shaxsiyatini rivojlantirishga ham yo'naltiradi. Bu metodlar, o'qituvchilarga yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish, o'z-o'zini rivojlantirish va o'quvchilarga nafaqat tilni, balki dunyoqarashni ham o'rgatish imkoniyatini yaratadi.

Shu bilan birga, o'qituvchilarning ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda ijtimoiy-psixologik aspektlar ham muhim rol o'ynaydi. O'qituvchining psixologik holati, uning stressni boshqarish ko'nikmalari va o'quvchilarga individual yondashuvlari ta'limning samaradorligini oshiradi. O'qituvchilar o'z psixologik barqarorliklarini saqlash, o'z shaxsiy rivojlanishiga e'tibor qaratish orqali o'quvchilarga nafaqat bilim, balki hayotiy ko'nikmalarni ham o'rgatadilar.

Natijada, bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish — bu faqat o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi aloqalar emas, balki butun ta'lim tizimining barqarorligi va muvaffaqiyatiga ta'sir etadigan keng qamrovli jarayondir. Bu jarayonni samarali tashkil etish, o'qituvchilarning professional o'sishini, ijtimoiy va ma'naviy pozitsiyalarini mustahkamlashga, shuningdek, umumiy ta'lim tizimining sifatini oshirishga olib keladi. O'qituvchilarni kasbiy va ma'naviy jihatdan rivojlantirishning samarali metodlari, ularning ta'lim jarayonidagi o'rnini mustahkamlaydi, shu orqali jamiyatda o'quvchilarga ta'sir etuvchi shaxslar sifatida ta'sirchan o'rin egallashlariga hissa qo'shadi.

Xulosa.

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish masalasi bugungi kunda ta'lim tizimining samaradorligini oshirishga katta hissa qo'shadi. O'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki jamiyatda ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni targ'ib qiluvchi, o'quvchilarga hayotiy yo'lni ko'rsatib beruvchi muhim shaxsdir. Shuning uchun uning kasbiy va ma'naviy madaniyati nafaqat ta'lim





jarayonining sifatiga, balki o'quvchilarning shaxsiyatini shakllantirishga ham bevosita ta'sir etadi.

Kasbiy madaniyatni rivojlantirish, pedagogning o'zini yangilab borishiga, ilmiy va metodik jihatdan o'sishiga yordam beradi. Bunda zamonaviy pedagogik yondoshuvlar, innovatsion metodlar va psixologik yondoshuvlar o'qituvchilarning o'z kasbiy salohiyatini oshiradi. O'qituvchining ma'naviy madaniyati esa uning o'quvchilarga bo'lgan munosabati, axloqiy me'yorlarga sodiqligi va ijtimoiy mas'uliyatini anglashiga asos bo'ladi.

O'qituvchining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda metodik jihatlar, psixologik holat, ijtimoiy yondoshuvlar va pedagogik texnologiyalarni joriy etish zarur. Bu nafaqat o'qituvchining o'zini rivojlantirishiga yordam beradi, balki o'quvchilarni nafaqat ilmiy, balki ma'naviy va axloqiy jihatdan ham tarbiyalashga imkon yaratadi. O'qituvchilar o'z ishlarida nafaqat bilim, balki insoniy qadriyatlarni ham o'zlashtirishi kerak, chunki ular o'quvchilarga nafaqat qanday bilim olishni, balki qanday yashashni ham o'rgatadilar.

Shu tariqa, bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy-ma'naviy madaniyatini rivojlantirish, ta'lim tizimining rivojlanishiga va jamiyatda mustahkam axloqiy asoslarning shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim jarayonida bu jihatlarga alohida e'tibor qaratish, o'qituvchilarning shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga xizmat qiladi va ular nafaqat ilmiy, balki ma'naviy yetuk shaxslar sifatida jamiyatda o'z o'rnini topadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bekmuratov, O. I. (2022). O'qituvchining kasbiy va ma'naviy madaniyatining shakllanishi: metodik va psixologik yondoshuvlar. *Pedagogik ilm-fan*, 18(5), 93-104.
2. Kadirova, A. A., & Norboeva, M. A. (2018). O'qituvchining kasbiy madaniyatini rivojlantirishning psixologik asoslari. *Pedagogik ilmiy izlanishlar*, 15(3), 45-56.
3. Ponomarenko, M. G. (2019). Pedagogik madaniyat va uning rivojlanish yo'nalishlari. *Pedagogika va ta'lim tizimi*, 32(2), 78-84.
4. Xo'jayev, A. G. (2021). O'qituvchining ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini shakllantirish. *Ta'lim va ijtimoiy taraqqiyot*, 22(1), 54-67.
5. Shukurova, N. M., & Mirzaeva, L. F. (2020). Ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy va ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarning ahamiyati. *Zamonaviy ta'lim va metodika*, 10(4), 101-113.

